

APROBAT
Viceministru, medic șef Sanitar
de Stat al Republicii Moldova

_____ **Ion Bahnarel**

„___” „___” 2005
nr. _____

Indicații metodice privind organizarea și efectuarea diagnosticului sanitaro-igienic de laborator

I. Domeniul de utilizare.

Aceste Indicații metodice specifică principiile generale și cerințele de organizare și desfășurare a activității Centrelor de Medicină Preventivă în domeniul diagnosticului igienic de laborator, orientat spre crearea unui **sistem unic de monitorizare** socio-igienică continuă asupra calității și inofensivității factorilor de mediu, produselor alimentare, mediului ocupațional etc, care pot influența sănătatea populației. Ele sunt elaborate pe baza actelor legislative, documentelor normativ-metodice, directive precum și rezultatelor evaluării experienței vaste acumulate în decursul anilor.

Indicațiile metodice sunt destinate utilizării de către medicii șefi a Centrelor de Medicină Preventivă, medici igienişti, laboratoarele sanitaro-igienice și departamentale în dezvoltarea serviciului igienic de laborator.

2. Dispoziții generale.

2.1. Activitatea Centrelor de Medicină Preventivă în domeniul diagnosticului igienic de laborator se desfășoară în conformitate cu Legea privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației nr. 1513-XII din 16 iunie 1993; Legea RM „Privind protecția aerului atmosferic” nr.1422-XIII din 17.12.97; Legea RM „Privind produse alimentare”, nr. 78-XV din 18 martie 2004; Regulamentul privind supravegherea sanitaro-epidemiologică de Stat în Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 423 din 03.05.2000; Concepția privind organizarea și funcționarea monitoringului socio-igienic în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului RM nr. 717 din 07.06.2002; ordinul MS nr. 250 din 01.11.01 „Privind elaborarea și implementarea Monitoringului socio-igienic în Republica Moldova”; Ordinul MS nr.61 din 04.03.05 „Cu privire la perfecționarea continuă a Serviciului de laborator sanitaro-igienic în Republica Moldova”; documentele directive ale Ministerului Sănătății, regulile și normativele sanitaro-epidemiologice, standardele naționale și internaționale și de prezentele Indicații metodice.

2.2. Obiectivele Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat în domeniul diagnosticului de laborator sanitaro-igienic sunt:

2.2.1. Evaluarea igienică a situației sanitaro-epidemiologice, specificului și gradului de poluare a obiectivelor mediului în baza datelor obiective a diagnosticului de laborator argumentat și rațional organizat.

2.2.2. Selectarea problemelor igienice prioritare la nivel republican și teritorial, elaborarea și implementarea programelor de studiu, de supraveghere de laborator durabilă în cadrul monitoringului socio-igienic.

2.2.3. Perfecționarea activității CMP privind autorizarea sanitară a obiectivelor în scopul determinării și prevenirii impactului factorilor de risc asupra sănătății angajaților.

2.2.4. Respectarea cerințelor în vigoare privind organizarea și corectitudinea verificării avizării sanitare/certificării igienice a produselor și mărfurilor de consum uman.

2.2.5. Optimizarea diagnosticului de laborator prin selectarea indicilor de calitate și inofensivitate, determinarea listei factorilor de risc toxico-igienici prioritari, care vor urma să fie supuși cercetărilor de laborator sistematice sau selective și dirijării lor pentru evaluarea obiectivă a nivelului și gradului de acțiune asupra sănătății populației.

2.2.6. Examinarea și analiza permanentă (periodică) a rezultatelor încercărilor de laborator (selective, sistematice), pentru a decide măsuri de redresare a situației, inclusiv operative pentru asigurarea bunăstării sanitaro-epidemiologice a populației; introducerea, după caz a schimbărilor în structura investigațiilor sau programelor de studiu.

2.2.7. Înzestrarea laboratoarelor cu utilaj performant, reactivi chimici și asigurarea nivelului înalt al calității investigațiilor de laborator.

2.2.8. Sporirea nivelului de cunoștințe profesionale a specialiștilor ce activează în domeniul controlului de laborator sanitaro-igienic.

2.2.9. Organizarea unui proces permanent de însușire a metodelor noi de investigare conform „*Nomenclatorului obligatoriu de indici sanitaro-igienici în laboratoarele Centrelor de Medicină Preventivă*”, documentelor normative și celor selectate reieșind din situația sanitaro-epidemiologică din teritoriul deservit.

3. Organizarea supravegherii igienice de laborator.

Problema organizării activității Centrelor de Medicină Preventivă în domeniul diagnosticului de laborator sanitaro-igienic prevede:

3.1. Asigurarea suficientă material - financiară a activității laboratoarelor sanitaro-igienice în condițiile specifice ale economiei de piață în scopul fortificării bazei tehnico-materială prin modernizarea ei și reînnoirea echipamentului cu termenul expirat de exploatare, asigurarea cu aparataj adecvat, după număr și listă, „Tabelului de echipare a laboratoarelor sanitaro-igienice ale CMP”; asigurarea cu spațiu și numărul de cabinete de laborator, condiții de mediu și lucru adecvate Indicațiilor Metodice „Cerințe unice privind amenajarea, tehnica securității, igiena personală și condițiile de muncă în laboratoarele sanitaro-igienice a Centrelor de Medicină Preventivă” nr. 01-9/285 din 06.03.01.

3.2. Asigurarea suportului metodic (documente legislative, directive, normativ-metodice) necesar efectuării calitative a diagnosticului de laborator sanitaro-igienic conform standardelor naționale, inclusiv Standardului Moldovean SM EN ISO / CEI 17025:2002 „Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări”.

3.3. Completarea statelor laboratoarelor sanitaro-igienice în conformitate cu normativele naționale aprobate și coordonate cu MF și ordinul MS nr. 103 p.ș 1 din 24.09.03 „Cu privire la reglementarea controlului nivelului de profesionalism la plasarea în câmpul muncii a medicilor, farmaciștilor și specialiștilor cu studii medii de specialitate”. Ele pot fi schimbate la necesitatea serviciului sanitaro-epidemiologic de stat local din rezervele interioare ale statelor CMP.

3.4. Respectarea cerințelor documentelor normative în domeniul standardizării și asigurării metrologice a încercărilor de laborator, pentru a garanta unitatea și veridicitatea investigațiilor și măsurărilor efectuate.

3.5. Pregătirea către acreditare. Asigurarea conformității laboratoarelor cu Standardele de bază și acreditarea lor obligatorie în modul stabilit.

3.6. Conlucrarea efectivă a personalului subdiviziunilor CMP implicate în supravegherea igienică de laborator la toate etapele de organizare, planificare, însușirii metodelor noi, argumentare volumului și structurii încercărilor de laborator, analiza și aprecierea rezultatelor obținute.

4. Planificarea activității.

Cerințele primordiale pentru planificarea activității CMP în domeniul diagnosticului igienic de laborator prevăd că încercările de laborator să fie adecvate scopului cercetărilor igienice, situației sanitaro-epidemiologice din teritoriu și să poarte un caracter de cercetare-monitorizare pe o perioadă de timp prestabilită.

Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.717 din 07.06.02 activitatea în cadru monitoringului socio-igienic constituie comanda

de stat cu termen continuu pentru toate subdiviziunile CMP. Se vor lua în considerare cerințele în vigoare, inclusiv internaționale, privind **raționalitatea și eficacitatea** încercărilor (cercetărilor) de laborator efectuate în cadru monitoringului socio-igienic. Activitățile, metodele de prevenire a impactului factorilor de mediu (habitual, ocupațional etc.) asupra sănătății vor fi **cost-eficiente**. Nomenclatorul de indici, factorilor de risc, volumul investigațiilor planificați anual vor fi maximal argumentați, vor acoperi necesitățile serviciului și vor fi realizabili. Din tot ansamblu de indici de calitate și inofensivitate a produselor alimentare, mediului ambiant, ocupațional etc vor fi selectați numai acei, în baza rezultatelor cărora se va face concluzii obiective.

Planificarea activității CMP prevede elaborarea programelor teritoriale de studiu în cadrul monitoringului socio-igienic; de măsuri privind avizare / certificare igienică a produselor și mărfurilor; de autorizare sanitară a obiectivelor în concordanță cu prevederile ordinului MS nr. 396 din 28.12.04. Cu privire la realizarea HG RM nr.862 din 26.07.04 „Privind perfecționarea sistemului de control de stat specializat”. Aceste măsuri se vor reflecta în planurile anuale, trimestriale și lunare de recoltare-investigare a mostrelor.

Determinarea nomenclatorului de indici și volumului de încercări de laborator, frecvenții recoltării a mostrelor se va efectua în dependență de compartimentul, profilul igienic de activitate. Totodată **vor fi comune pentru toate compartimentele igienice cerințele privind necesitatea determinării priorităților**, unei liste prescurtate de indici pentru **monitorizarea** aerului atmosferic, mediului ocupațional, obiectivelor mediului ambiant, calității produselor alimentare. Acești indici vor fi obligator cercetați în calitate de indici de bază pentru aprecierea riscului.

Volumul de încercări de laborator toxico-igienici, de inofensivitate a produselor alimentare, apei potabile etc va depinde de categoria CMP, numărul de state și nivelul cunoștințelor profesionale a specialiștilor, dotarea cu echipament special.

Se vor include măsuri de respectare strictă a procedurii de recoltare, eșantionare a probelor, cantităților reprezentative a acestora și necesare pentru efectuarea calitativă a încercărilor de laborator și expertiza igienică obiectivă.

Volumul total de încercări sanitaro-chimice în fiecare CMP se va determina prin formula: $V = N_p \cdot \delta$ (V - volumul încercărilor; N_p – numărul populației în teritoriul administrativ (municipiu, raion); δ - coeficientul de recalculare, care constituie 0,085).

4.1. Igiena mediului și habitatului uman.

4.1.1. Se vor utiliza „Normativele recomandate pentru efectuarea încercărilor de laborator în igiena mediului” (tab.1). Volumul încercărilor de laborator, periodicitatea studiului și parametrii spre investigare se vor stabili

conform regulamentelor igienice în vigoare. Totodată pot fi efectuate unele modificări reieșind din condițiile specifice din teritoriu și rezultatele investigațiilor efectuate în anii precedenți.

4.1.2. În cadru monitoringului socio-igienic se va organiza un sistem teritorial de supraveghere de laborator a obiectivelor mediului prin stabilirea problemelor prioritare locale și elaborarea programelor de realizare.

4.1.3. Programul de studiu a **surselor de aprovizionare cu apă potabilă** în cadrul monitoringului socio-igienic trebuie să prevadă inclusiv determinarea substanțelor, conținutul cărora în timpul cercetărilor anterioare a fost $\geq 0,5$ CMA.

4.1.4. În lista indicilor prioritari toxico-igienici se vor include componenții (reziduurile) compușilor chimici utilizate cu scopul de tratare a apei, precum și substanțele formate în rezultatul interacțiunii apelor de suprafață și celor reziduale (compușii cloroformice, halogenilor etc), precum și substanțele toxice de gradul 1-2 de periculozitate.

4.1.5. Numărul și locul punctelor de control din rețeaua de distribuire se stabilește în dependența de situația sanitaro-epidemiologică și starea sanitară a rețelei. Controlul de laborator selectiv a calității apei se va efectua după un program cu termeni stabiliți. Punctele de control și frecvența de prelevare a probelor pot fi modificate reieșind din rezultatele investigațiilor de laborator efectuate pentru o perioadă de cel puțin trei ani. În lista indicilor prioritari se includ cei, care reflectă starea sanitară a rețelei de distribuire și concomitent sunt în corelație directă cu indicii microbiologici.

4.1.6. **Programul monitorizării aerului atmosferic** prevede un studiu științifico-practic special orientat spre obținerea informației obiective despre sursele de poluare, profilul emisiilor în atmosferă, factorii de risc (chimici, fizici), precum și metodologia, frecvența, termenii de cercetare (tab.1).

4.1.7. Condiția principală în monitorizarea **aerului atmosferic** este: aprecierea comparativă a riscurilor și selectarea celor de bază - unui număr minim de indici, rezultatele cărora vor fi suficienți pentru a ține sub control starea ecologo-igienică în teritoriu administrativ. Acești indici de bază sunt:

- **indicii de respectare** sau de **corespondere** nivelului concentrațiilor maximal admisibile (CMA). Se va lua în considerație acțiunea concomitentă și efectul de sumare posibil pentru doi sau mai mulți poluanți, precum și clasa de periculozitate a poluantului;

- indicii **diagnostici** sau **martorii**, care reflectă obiectiv profilul sursei de poluare a aerului atmosferic.

4.1.8. Selectarea indicilor martori se va face în baza componenței chimice a degajărilor de la obiectivele industriale, comunale etc, care formează calitatea aerului atmosferic în localitate sau în anumit sector a acestei localități.

4.1.9. Frecvența, numărul de măsurări și volumul încercărilor de laborator la fiecare substanță chimică nocivă va fi adecvată cerințelor în vigoare pentru a obține o informație obiectivă privind poluarea aerului atmosferic.

4.1.10. Substanțele – martori incluși în programul de monitorizare vor corespunde următoarelor cerințe:

- vor fi specifice unui concret obiectiv industrial, comunal etc. în punctul de control;
- se vor elimina periodic sau permanent și în concentrații relativ mari;
- va exista metoda de determinare;
- nu se vor supune diferitor transformări chimice.

4.1.11. **Solul** va fi supus cercetărilor de laborator în teritoriile care prezintă cel mai mare risc pentru populație (instituțiile preșcolare, școlare, terenuri pentru copii, instituțiile medico-sanitare, zonele de agrement, locurile de influență a obiectivelor industriale, transportului etc).

4.1.12. Lista indicilor de poluare a solului va corespunde componenței chimice a degajărilor surselor de poluare, scopului și sarcinilor de cercetare precum și de utilizare a teritoriului.

4.1.13. Prioritatea indicilor de poluare se va determina luând în considerare lista CMA a substanțelor chimice în sol și clasele de pericolozitate (GOST 17.4.1.02-83).

4.1.14. Cercetarea sanitaro-igienică a solului în zona de influență a obiectivelor industriale se va efectua după noxe, care se conțin în degajările acestor surse de poluare (metale toxice, substanțe organice, substanțe petroliere, benz(a)piren, compușii sulfului etc).

4.1.15. Recoltarea probelor de sol se va efectua în locuri la distanța 100, 200, 300, 500, 1000, 2000, 5000 m de la sursa de poluare.

4.1.16. Din zona de influență a transportului probele de sol se recoltează la distanța de 0-10, 10-50, 50-100 m de la o adâncime de 0-10 cm la conținutul metalelor toxice, substanțelor petroliere, compușilor de sulf etc.

4.1.17. **La etapa de estimare a rezultatelor monitorizării** și încercărilor selective curente se va aprecia **gradul de pericol pentru sănătate** a substanțelor potențial toxice, depistate în apă, în aerul atmosferic, sol, precum și **aspectul lor toxicologic** (cancerigen, mutagen, hepatogen etc),

dependența morbidității populației de dozele substanțelor toxice depistate și timpul de expunere. Efectul comun a acțiunii toxice se va determina în cazul prezenței simultane a multor noxe de clasa I și II de periculozitate, cărora este caracteristic un mecanism de acțiune toxică identic.

4.2. Igiena muncii.

Sarcina generală constă în cunoașterea reală, atât a problematicei industriale dintr-un anumit teritoriu, cât și a stării de sănătate a angajaților în raport cu potențialul de risc ocupațional.

În condițiile actuale de dezvoltare a industriei naționale, inclusiv apariția obiectivelor de producere mici și mijlocii cu tehnologii mixte, în care de mai multe ori nu se respectă cerințele de asigurare a condițiilor de muncă și sănătatea angajaților este amenințată de noi riscuri profesionali, expunerii multilaterale este necesar:

4.2.1. A perfecționa și a introduce o nouă metodologie de supraveghere igienică de laborator a obiectivelor de producere industrială prin elaborarea programelor de studiu teritoriale inclusiv în cadrul ***monitoringului socio-igienic***, avînd ca scop estimarea, evidențierea factorilor de risk profesionali, aprecierea comparativă, selectarea și identificarea indicilor toxico-igienici prioritari de bază (noxele de gradul I și II de periculozitate, diagnostici), care determină și favorizează morbiditatea profesională.

4.2.2. A efectua autorizarea sanitară a obiectelor noi construite, reconstruite, reprofile, modernizate; de funcționare a obiectelor în funcțiune în corespundere cu „Regulamentul privind condițiile, procedura și frecvența de autorizare (vizare) sanitară a obiectivelor” aprobate prin Hotărîrea medicului șef sanitar de stat al Republicii Moldova nr.07.00 din 30.10.2000 „Despre perfecționarea activității privind autorizarea sanitară a obiectelor”.

4.2.3. Planificarea și efectuarea măsurilor de supraveghere igienică a condițiilor de muncă a angajaților în obiectivele industriale, agricole, etc. se va efectua cu evidența prevederilor ordinului MS nr. 396 din 28.12.04. Cu privire la realizarea HG RM nr.862 din 26.07.04 „Privind perfecționarea sistemului de control de stat specializat”. În cadrul controalelor planificate se va efectua un studiu profund, inclusiv de laborator a condițiilor de muncă, i-ar în cele repetate se va verifica executarea prescripțiilor de înlăturare a încălcărilor și se vor efectua investigațiile rezultatele cărora în timpul controlului precedent au depășit normativele igienice sau au fost la nivel de $\geq 0,5$ CMA .

4.2.4. În primul rînd se vor planifica controalele întreprinderilor semnificative, cu un potențial de risc sporit pentru sănătatea populației. Obiectele cu risc sanitaro-epidemiologic sau toxico-igienic sporit se supun

autorizării sanitare anual, i-ar cele cu potențialul de risc redus – odată în trei ani.

4.2.5. A stabili un sistem (schemă) unificat de cercetare a condițiilor de muncă constituind din studiul proiectului întreprinderii, procesului tehnologic, selectarea noxelor, factorilor fizici și efectuarea cronogramei profesionale (tab.2).

4.2.6. Pe baza studiului procesului tehnologic se vor fixa noxele ce urmează a fi depistate, ținând cont că acestea pot proveni din orice substanță chimică ce participă în procesul tehnologic; din materia primă sau din diverse substanțe adăugate sau care apar ca deșeuri.

4.2.7. La selectarea noxelor ce urmează să fie cercetate se va ține cont de existența unei singure noxe sau a mai multor noxe la locul de muncă. În cazul prezenței simultane la un loc de muncă pînă la determinarea lor a efectua o clasificare și o ierarhizare a acestora, avînd în vedere acțiunea lor asupra organismului și stabilind gradul de risc ce-l prezintă asupra angajaților.

4.2.8. Se va lua la evidență numărul de muncitori potențial expuși acțiunii factorilor nocivi precum și altor agenți care pot fi sinergici sau antagonici și timpul de expunere la noxele stabilite.

4.2.9. A cerceta cronograma profesională – consemnarea cronologică a operațiunilor tehnologice, pe care le efectuează angajatul la un anumit loc de muncă, durata lor, precum și repausul dintre operații. Se totalizează durata fiecărei operații în parte pe întreaga zi de muncă. Cronograma va releva caracterul de lucru, procesul tehnologic dacă el este continuu sau discontinuu, fapt de care va depinde desfășurarea în timp a recoltărilor de probe pentru caracterizarea cît mai exactă a unui loc de muncă. A completa cronograma profesională cu rezultatele investigațiilor de noxe, obținute în toate fazele duratei zilei de lucru. Se obține toxicoprofesiograma.

4.2.10. A stabili corect locul, precum și timpul de recoltare a probelor de aer, ținând cont că concentrația substanțelor nocive nu este uniformă, nici în spațiu, nici în timp.

4.2.11. Numărul minimal de probe recoltate dintr-un anumit punct de lucru poate fi de 3 probe în continuare pentru caracterizarea unei operații și care se va repeta la fiecare fază a procesului tehnologic.

4.2.12. Interpretarea rezultatelor investigațiilor efectuate pentru stabilirea gradului real de nocivitate a unui loc de muncă. Se va ține seama de: concentrațiile maxim admisibile, fluctuațiile acestora; cazurile de depășire a CMA. Dacă concentrațiile a mai multor noxe depistate nu depășesc

normativele igienice se va determina CMA pentru amestecul stabilit după formula lui Averianov:

$$\frac{C_1}{CMA_1} + \frac{C_2}{CMA_2} + \frac{C_3}{CMA_3} + \dots \leq 1$$

4.2.13. Studiarea morbidității și stării de sănătate după unii indici biologici, biochimici, care reflectă schimbările în organism, specifici factorilor nocivi la obiectul respectiv (plumbul în urina la angajații din tipografie etc).

4.2.14. Studiarea nivelului de poluare a aerului atmosferic pe teritoriul întreprinderii și a solului după indicii de bază și celor diagnostici (martori) specifici degajărilor de la întreprinderi în atmosferă (tab.2).

4.2.15. Efectuarea controlului de laborator selectiv a altor întreprinderi în cadru controalelor inopinate pentru aprecierea eficacității controalelor precedente și măsurilor de asanare.

4.2.16. Nomenclatorul și structura investigațiilor la compartimentul dat va corespunde profilului întreprinderilor aflate pe teritoriul administrativ și factorilor de risc caracteristice pentru fiecare loc de muncă. Vor domina indicii martori: substanțele supertoxice și de clasa 1-2 de pericolozitate.

4.3. Igiena alimentației.

4.3.1. Supravegherea igienică de laborator a calității și inofensivității produselor alimentare este un sistem de monitorizare, de control continuu în scopul prevenirii impactului factorilor de risc alimentari asupra sănătății populației.

4.3.2. La etapa de planificare a diagnosticului igienic de laborator se va ține cont de prevederile legislației în vigoare, regulilor sanitare, care reglementează conținutul de substanțe nocive în produsele alimentare: Cerințe medico-biologice și norme sanitare de calitate a materiei prime și produselor alimentare, nr.5061-89; Cerințe igienice privind calitatea și inofensivitatea materiei prime și produselor alimentare SanPiN 2.3.2.560-96; Norme și reguli sanitare privind aditivii alimentari, nr.06.10.3.46 din 17.12.2001, alte reguli sanitare în vigoare, care stabilesc periodicitatea și nomenclatorul indicilor de calitate și inofensivitate a produselor alimentare (tabelul 3,4).

Tabelul 4

**Schema periodicității recomandate de determinare a substanțelor
alogene în materia primă și produsele alimentare**

Substanțe (indicii)	Grupele de produse								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Metale grele:									
Plumb	2	3	2	2	2	2	2	2	3
Mercur	2	2	2	3	1	1	-	-	3
Cadmium	2	2	2	2	2	2	-	1	3
Staniu, aluminiu, crom	-	2	2	2	2	2	-	2	3
Cupru	1	1	1	1	1	1	2	1	3
Zinc	1	1	1	1	1	1	-	1	2
Fier	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Arseniu	2	2	1	1	1	1	-	1	3
Micotoxine:									
Aflatoxin B ₁	2	2	-	-	-	-	-	1	3
Aflatoxin M ₁	-	2	-	-	-	-	-	-	3
Dezoxinivalenol	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Patulin	-	-	-	-	2	2	-	2	3
Zearalenon	2	-	-	-	2	2	-	-	3
M-2 toxin	2	-	-	-	-	-	2	2	3
Nitrați	-	3	-	-	4	3	-	-	4
N-nitrozamine	2	-	2	2	-	-	-	2	3
Histamin	-	2	-	2	-	-	-	-	3
Antibiotici	-	2	2	-	-	-	-	-	3
Hidrocarburi policiclice	2	-	2	2	-	-	2	-	3
Preparate hormonale:	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Dietilstilbestrol	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Estradiol-17	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Testosteron	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Adjuvanți alimentari:	2	-	-	-	2	2	-	2	-
azotiți, anhidrida sulfuroasă									
Acid benzoic și sărurile lui	2	2	-	2	-	2	2	2	-
Acid sorbinic și sărurile lui	2	2	-	2	-	2	2	2	-

Notă:

În tabelul dat grupele de produse sunt următoarele:

I – grăunțoase, panificație, patiserie, cofetărie

II – lapte, produse lactate, unt

III – carne, produse din carne, ouă

IV - pește, produse din pește și alte produse marine

V – fructe, pomezi

VI - uleiuri, margarină, maioneză

VIII – băuturi

IX – produse pentru copii

La planificarea investigațiilor indicilor salubrității de către serviciul sanitaro-epidemiologic de stat sunt folosite 5 niveluri de control normal:

1 – anual

2 – trimestrial

3 – lunar

4 – o dată în 10 zile; 5 – conform indicațiilor speciale

4.3.3. *Aspectele prioritare a activității CMP în acest domeniu vor fi următoarele:*

4.3.3.1. Cercetările de laborator privind monitorizarea conținutului de substanțe potențial toxice (nocive) în produse alimentare în scopul evaluării riscului.

Monitorizarea calității și inofensivității produselor alimentare (inclusiv în cadrul monitoringului socio-igienic) va constitui în selectarea problemelor prioritare luând în considerare rezultatele de laborator obținute în anii precedenți și elaborarea programelor teritoriale privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației în raport cu factorul de risc alimentar (pentru anumit produs sau grupe de produse).

4.3.3.2. Activitatea în cadrul expertizelor igienice efectuate în scop de avizare sanitară / certificare igienică a produselor alimentare.

Mostrele de produse pentru expertiza igienică vor fi colectate de specialiștii CMP în cantități stabilite de actele normative în vigoare și necesare pentru asigurarea corectitudinii rezultatelor de laborator.

4.3.3.3. Autorizarea întreprinderilor de profil alimentar, alimentație publică, de comercializare, în primul rând acelor cu potențialul de risc sporit. Estimarea sistemelor de control și confirmarea rezultatelor prin recoltarea și investigarea mostrelor de produse alimentare.

4.3.4. Mostrele recoltate vor fi supuse cercetărilor prioritar la conținutul de aditivi alimentari, indicii fizico-chimici potențial periculoși pentru sănătate conform Cerințelor medico-biologice și normelor sanitare de calitate a materiei prime și produselor alimentare și documentelor normative de produs - GOST, SM, PR MD, Domeniului de acreditare. Probele de alimente gata pentru întrebuințare, materiei prime alimentare vor fi recoltate când va exista suspecții de falsificare.

Concomitent vor fi investigate și substanțele toxice, care pot fi prezentate sau se formează în unele alimente pe fluxul tehnologic (histamina, nitrozamine, benz(a)pirena, etc). Conținutul de micotoxine se determină prioritar în materie primă conform periodicității stabilite în tabelul 4.

4.3.5. Periodicitatea, frecvența controalelor întreprinderilor de profil alimentar va depinde de potențialul de risc pentru sănătatea publică. Potențialul de risc a unei întreprinderi se va stabili în cadrul controlului primar, folosind datele obiective a diagnosticului igienic de laborator competent organizat. În cadrul controalelor inopinate se vor repeta încercările de laborator la produse și la indici, rezultatele cărora nu au fost conforme normelor și regulilor sanitare la etapa controalelor planificate.

4.3.6. Recoltarea mostrelor de produse alimentare pentru investigații de monitorizare se va efectua, în special, în locurile de obținere a materiei prime, de prelucrare și fabricare a produselor alimentare. În scopul

monitorizării calității și inofensivității produselor alimentare recoltarea probelor poate fi efectuată și în piețe sau alte locuri de desfacere.

4.3.7. Numărul de probe care urmează a fi investigate pe parcursul anului va fi determinat în baza analizei rezultatelor investigațiilor efectuate în anii precedenți, numărului de întreprinderi aflate sub supraveghere și regimului lor de activitate pe parcursul anului (complet, parțial, sezonier), capacitatea de prelucrare/producere a întreprinderilor și raza de distribuire a produselor alimentare, asigurarea și funcționalitatea sistemelor interne de control în întreprindere, gradul de conștientizare a responsabilității privind calitatea și inofensivitatea produselor alimentare fabricate/comercializate, servite de către managerii și personalul întreprinderilor, dotarea cu utilaje și echipamente a laboratoarelor din instituțiile serviciului sanitaro-epidemiologic de stat și competența lor tehnică.

4.3.8. Se recomandă ca volumul investigațiilor planificat la compartimentul dat să nu fie mai mic de cel calculat prin formula:

$V = N_p \cdot \delta$, unde V - volumul total al investigațiilor pe compartimentul dat; N_p - numărul populației în teritoriul administrativ (raional); δ – coeficientul de recalculare, care este egal cu 0,025 pentru CMP raionale și 0,015 pentru CMP municipiului Chișinău.

4.3.9. Activitatea în cadrul Programelor de monitorizare, controalelor planificate a întreprinderilor precum și certificării produselor alimentare va majora suficient volumul încercărilor de laborator la indicii toxico-igienici prioritari, reglementate de regulile și normele sanitare sau prevăzute în documentele de însoțire a produselor de import: aditivii alimentari (conservanții, îndulcitorii, coloranții etc.), elementele toxice (plumb, cadmiu, arsen, cupru, mercur, nichel, aluminiu, staniu), mikotoxine (patulina, aflatoxina B₁, aflatoxina M₁ etc), nitrozoamine, benz(a)piren, histamin, antibiotici, iodul și fierul în produsele îmbogățite, pesticidele organoclorurate etc.

4.4. Igiena pesticidelor.

Scopul principal la compartimentul dat este aprecierea obiectivă de poluare a produselor alimentare și obiectelor mediului ambiant cu reziduuri de pesticide în baza unui control de laborator competent organizat (tabelul 5).

La etapa de organizare și planificare a controlului de laborator asupra conținutului reziduurilor de pesticide e necesar de a efectua preventiv:

4.4.1. Studiul profund și analiza sortimentului de preparate de uz fitosanitar și fertilizanți, îngrășăminte minerale folosite în teritoriul administrativ în decursul ultimilor trei ani, listei pesticidelor prevăzute pentru utilizare în anul curent inclusiv comercializate de unitățile de comerț pentru a stabili preparatele prioritare, însușirea și determinarea cărora trebuie să fie planificată.

4.4.2. A evalua culturile și a lua la evidență de bază ce se recoltează în teritoriul raionului, folosirea fiecărui lot de pământ.

4.4.3. A lua la evidență preparatele persistente, care s-au folosit în agricultură timp îndelungat rămășițele cărora încă se determină în produse alimentare, sol, ape subterane sau cele inutilizabile care încă se păstrează la depozite, în majoritatea cazurilor, abandonate etc.

4.4.4. A analiza anual rezultatele investigațiilor efectuate la determinarea conținutului pesticidelor și nitraților pentru a stabili legătura pesticid-produs, ponderea de contaminare a acestora în limite admise și ce depășesc CMA, denumirea lor și felurile de produse alimentare (agricole, animaliere) în care au fost depistate pesticidele în limita normativelor și ponderea rezultatelor ce depășesc CMA.

4.4.5. Evaluarea planurilor grafice de recoltare a probelor în conlucrare cu agronomii de protecția plantelor din loturile gospodăriilor, nemijlocit pînă la recoltarea roadei, moment ce e necesar pentru certificarea obiectivă a produselor agricole.

4.4.6. În baza datelor obiective a studiului folosirii pesticidelor și rezultatelor investigațiilor de laborator a asigura principiul general – corespunderea structurii pesticidelor determinate sortimentului lor folosit, a repartiza corect numărul de investigații în dependență de felurile (tipurile) produselor alimentare, obiectivelor mediului.

4.4.7. Dacă în rezultatul cercetărilor a unei probe de produse alimentare, apă, aer, etc. s-a depistat 2 sau mai multe substanțe de pesticide, concentrațiile cărora nu depășesc normativele aprobate pentru aprecierea pericolului posibil pentru sănătate se determină efectul sumăției (p.4.2.9).